

Հաղորդող հասցրտա 2ար-
դեպիսի վե շուսաա իրքեսի կիւն-
իքի բապ օլունուր Լըլ.
Յեկիկի պուրա իջին բեշին 60
Յըք այլըլը 35
Յեկիկի բեշին բաշրա իջին 85
Յըք այլըլը 45
Բօսրա իւճրեթի պիզի այիտ տիք.
90 դրուլուգ բօսրա բուլու. 80
դրուլա գապուլ օլունուր.
15 կիւնիս բիսիս 60 բր. տըր.

ՄԵԶՄՈՒՄԻ

30 րաւա

ԱՒՊԱՐ

30 րաւա

جمعية اخبار
مدارسل تقسيم
DIRECTION
DU JOURNAL
MEDJMOUA-I-AHBAR
Grand'Rue de Péra 65

Հաղէթակա միւթէալիգ իւուսուսաթ իւլին 8. ԹՕԼԱՅԵՍՆԱ միւրաճաթ օլունուր Իտարէխանէ՝ Պէյօղլունուս ճառտի թէպիտէ Ն. 63

ԱՍԻԹԱՆԷ 2 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

Սրբ Կ'ԵՐԹԱՅ ԱՆԿԼԻԲԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Բիւզանդիոնի յարդ. Խմբագրա-
պետ իմացնելէ վերջը թէ Անկլի-
քաններէ ոմանք շատ չեն ախորժիր
իրենց պետական կրօնքէն որ կը
բաժնէ զիրենք ամէն այլ քրիստոն-
եայ ազգերէ, և կուզեն տակաւ առ-
տակաւ աւելի մօտենալ սոցա կրօ-
նապէս, կը յաւելու. «քրիստոնէու-
թեան այսպիսի լայնագոյն ըմբռն-
ում մը անշուշտ իր հրապոյրն ունի
այսպիսի հօղիներու համար որք եւ-
րեակայութիւնն ու բանաստեղծու-
թիւնը չեն ուզեր վանել իրենց դա-
ւանած կրօնին մէջէն...» - հոգիներ
որոց գոհացում չեն տար Բողոքական-
ութեան չոր ձեւերը, մաքեմադի-
ական ճշմարտութիւնները, կամ տա-
մաքանական ճեղքաւորութիւնները
այսպիսի վեճիմարութիւններու և բարձ-
րութիւններու մէջ ուր տաւաքանու-
թիւնը պէճ է որ գործ ունենայ,
եւայն. » (*)

Անշուշտ կրօնի մէջ բանաստեղ-
ծութիւն կայ և պէտք է ըլլայ, քա-
նի որ աւրոյդ մարդոց կը տիրէ այն-
եւ ամբողջ մարդն կը կազմուի ոչ
միայն մտքէ մը որ խորհի, կը տրա-
մաքանէ, կ'իմաստասիրէ, այլ և մար-
մին մը որ կը կրէ զգացողութիւններ
(sensations), ախորժ և անախորժ սը-
պաւորութիւններ: Բայց ո՞ր աստուա-
ծաբան, ո՞ր ճշմարիտ կրօնապէս ը-
սած է երբեք թէ կրօնական վան-
մաքաններու և թաւադարձութիւններու
մէջ տաւաքանութիւն պէճ է որ
գործ ունենայ: Ընդհակառակն ո՞չ
ապաքէն ճշմարիտ կրօնի ամենէն
երկնաբերձ վեճիմարութիւններն տրա-
մաքանական անբայցապէսի հիմմ'ու-
նին, զոր աւարակն չտեսներ միշտ,
բայց որ անձանթ չէ երբեք անոնց
որք լուրջ կ'ըսուի կ'ուսումնասիրեն
իմացական աշխարհի գերադոյն ճշ-
մարտութիւններն:

Բիւզանդիոնի կը համարձակի գրել
«Բողոքականութիւնը մաքեմադիս-
ական ճշմարտութիւններ, կամ տա-
մաքանական ճեղքաւորութիւններ ունի»
Աւարակն ոչ ոք չի տեսնուի իր երե-
ւակայական և միայն օրաթերթի մը
սխալակերտուն մէջ գոյութիւն չունե-
նար, պիտի կրնար մեծ ծառայու-
թիւն մատուցանել տարաբաղդ մարդ-
կութեան, և փառաց կոթողներ կանգ-
նել տալ Վերդէմպէրի վանականին
Ըստ մեզ բողոքականութեան վը-
րայ խնդալ և իւր գործածոց արժէքն
կարծուածէն աւելի պակեցնել կը
շնանակէ այսպիսի սող մը նետել
հրապարակել վրայ:

(*) Բիւզանդիոն, Թիւ. 629:

Մաքեմադիական ճշմարտութիւն-
ներ և տաւաքանութիւններ... ու դեռ
յողմութիւ բարեմասնութիւններ, և
այս ամենայն բողոքականութեան
մէջ... Իրօք կ'երեւի թէ Գէշեան
էֆ. լուրջ գրութիւններէ բաւական
ճանճրացեր է, և թէ մեծատեսն կը
բաղձայ իւր գրական սեռը փոխել...

Բայց շատ դիւրին է ամենէն ճիշդ
բառերն գործածել ամենէն աւելի
անճիշդ իրաց, ինչպէս դիւրին է ա-
մենէն գեղեցիկ գլխարկներն դնել
ամենէն տղեղ ու հրէշային դէմքե-
րու. միայն թէ պէտք է քիչ մը ճիշդ
ընել որ գլխարկը դէմքին յարմարի,
և բառն ալ՝ իրին. - Ամեն պարա-
գայի մէջ փաստերու առատութիւնն
չէ որ կը յղենցնէ մեր տեղական
գրիչներու ընթերցողներն, և Բիւ-
զանդիոնի կրնայ անպատու հաս-
նիլ այլոց օրինակին, միայն թէ այն
ատեն հարկ կ'ըլլայ քիչով գոհանալ
և առաջնորդող՝ լուսամիտ թերթ մը
լինելու յաւակնութեան հրաժարիլ:

Գալով յիշեալ խօսքերուն կ'ըսենք
նախ. կրօնքն կրնայ նկատուիլ իբր
պաշարութիւն և իբր գիտութիւն:
Իբր առաքինութիւն յայտնի է թէ
մաթեմատիքական ճշգրտութիւններ չը
կրնար ունենալ բնաւ. բայց իբր գի-
տութիւն կրնայ արդեօք ունենալ
այդպիսի հանգամանք մը. - ո՛չ, վասն
զի կրօնի գիտութիւնն կը վերաբերի
բարոյական գիտութեանց և ո՛չ ճիշտ
գիտութեանց (sciences exactes) գա-
տակարարին, և իբր այն՝ բարոյական
ստուգութիւն կրնայ ունենալ, և ան-
բանաւոր ու անիրաւ պիտի լինէր ա-
ւելին պահանջել անտիւ: Արդ ինչպէս
ուրիշ ո՛ր է իցէ կրօն չունի և չկըր-
նար ունենալ մաթեմատիքական
ճշտութիւններ, Բողոքականու-
թիւնն եւս չունի և չկրնայ ունենալ
այդպիսի անկարելի առաւելու-
թիւններ: Բայ աստի բարոյական
ճշտութիւնը իսկ կը պակսին բո-
ղոքականութեան. և եթէ կան կը-
րօնքներ որոց մէն մի վարդապե-
տութիւնք տրամաբանութեան ժըլի-
տումներ ըլլան, անոնցմէ մին ալ բո-
ղոքականութիւնն է անշուշտ: Կրօնք
մը որ յայտնեալ լինելու յաւակնու-
թիւնն ունի, և որ կը փոխուի ամեն
օր - չըսելու համար ամեն ժամ - որ
այսօր կ'այլի ինչ որ կը պաշտէր ե-
րէկ, որ վաղիկ պիտի անիծէ ինչ որ
կ'օրհնէ այսօր, կրօնք մը որ Ս. Գրոց
ո՛չ մի էջն, ո՛չ մի սողն է խնայած,
որ ամենէն պայծառ խօսքերուն ա-
մենէն անտեղի մեկնութիւններ է
տուած, կրօնք մը որ դեռ չգիտեմ
թէ ի՞նչ բանի պէտք է հաւատալ և

ի՞նչ բանի պէտք չէ հաւատալ, կը-
րօնք մը որ ամենէն ահռելի հակա-
ստութեանց և ամենէն անլուր անհե-
ղեղութեանց աղբիւր մ'է անսպառ,
եթէ այդպիսի կրօնք մը, կ'ըսենք,
մաքեմադիական ճշտութեանց և տը-
րաւաքանական ճեղքաւորութեանց
առաւելութեամբ կը փայլի, ըսել
է բառերն ալ իրենց նշանակութիւնն
կորուսած են, ինչպէս տեղ տեղ միտ-
քերն իրենց հաւատարմութիւնն և
մարդկային ճակատներն իրենց ամօթ
խածութիւնը:

Գիտուն հեղինակ մը այսպէս սահ-
մանած է ճշմարիտ բողոքականի մը
հաւատոյ դաւանութիւնն. «կը հա-
ւատաւ ևս իմ և կը թողնուի կա-
րողիկէ Եկեղեցոյ դէմ»: ճշմարիտ
է որ եթէ այս խօսքերուն մէջ չկայ
քրիստոնէական ոգի, կայ սակայն
այսօր ճշտութիւն մը, զոր երեք գա-
րեբու աղէտք և մարտութիւնք ան-
կարելի կ'ընեն ուրանալ. արդեօք
այսպիսի ճշտութիւններ են որ խն-
կարկութեան կ'արժանանան Բիւզան-
դիոնի կողմէն:

Լսեցէք նաեւ ուրիշ վճիռ մը.
«Բողոքականութիւնն, կ'ըսէր ուսեալ
և մեծիմաստ Հայ մը, կրնայ թեր-
եւս տրամաբանական լինել, միայն
այն պայմանաւ որ յայտարարէ նախ
թէ ինչն Գրիստոսի կրօնքը չէ, և
ծնած է միայն Գրիստոնէութեան
դէմ կռուելու համար»:

Հեղինակ մը որ դեռ Եկեղեցոյ
թշնամեաց քով բաւական արժէք ու-
նի և որ անշուշտ կաթողիկէ ժողով-
ւարները չողոքողութեւն գիտաւո-
րութիւն չունէր բնաւ, կը զրէ.
«Պատուիրակներ չեն գիտեր այլեւս
թէ ի՞նչ կը հաւատան, ի՞նչ կուզեն,
ի՞նչ կ'ըսեն. և չգիտեմ իսկ թէ
ինչ կը կեղծեն հաւատալը»:

Կը լսէ՞ք, բողոքական ժ. ժ.
Ռուսոն է որ կուտայ այս վկայութիւնն,
որ մաքեմադիական ճշտութիւններ
ներբողելէ շատ հեռի է անշուշտ:

Ռուսոն ուրիշ նշանաւոր խօսք մ'այ-
ռնի, ուրիշ բողոքականներէ աւելի
անոնք պիտի օգտուէին մանաւանդ
որք եկեղեցական իշխանութիւն մը
ճանչնալով հանդերձ չեն ուզեր հը-
պատակիլ այն միակ և գերադոյն իշ-
խանութեան որ ի Գրիստոսէ հա-
տատեցաւ գլուխ և առաջնորդ Գը-
րիստոնէութեան: «Բողոքականաց-
նեն ինձ այսօր, ժան ժագ է որ կը
խօսի, թէ յիշո հաւատոյ պարտաւոր
եմ հնազանդիլ մէկու մը վճիռնե-
րուն, վաղի՛կ իսկ կաթողիկէ կ'ըլ-
լամ, ու ամեն տրամաբան և անկեղծ
անձ ինձ պէս պիտի ընէ: » (*)

Ն. Յ. Վ. Փ.

(*) «Qu'on me prouve aujourd'hui
qu'en matière de foi je suis obligé de
me soumettre aux décisions de quel-
qu'un, dès demain je me fais Catho-
lique, et tout homme conséquent et
vrai fera comme moi.»
Lettres de la Mont. II.

ԳԱՀԻՐԵՏԷՆ ՄԷԲՈՒՐՈՒՊ

Պունտան 67 սէնէ մուգատտէմ,
միլլէթ թարափընտան, չէհիրտէն պիւր
սաաթ ուզալ տա Մըսըրը Աթիգ-նամ.
Մահէլլտէ իշթիրա օլունան 5000 մէթ-
րօ միւրէպալա արաղի՝ մէզարըգ-իթ-
թիլաղ, վէ տէրունինտէ, 11 մէթրօ.
պոյ, 8 մէթրօ էն վէ 13 մէթրօ կէ-
նիշիկինտէ Ս. Աստուածածին թէվ-
սիմիլլէ պիւր տէ մատուռ-ինչա իտի-
լէրէք, օլ թարիլտէն պէտէն ճէ-
նաղէ տէֆինտէ իճրայի ային իտիլ-
մէքտէ իքէն, (') Դաթեան հիւրմ. Սե-
րօվրէ Գերապայծառն Մըսըրը թէվ-
րիֆինտէն պէրու, հէր սէնէ 2աւիկ,
Միւրտութիւն վէ վերափոխում եօր-
թուլարըն իւլինճիւ կիւնլէրինտէ
Գուտտաթը չէրիֆ տախի թագախ,
վէ ճիւմէ էօլիլէրին իսթիրահաթը
րուհու իշին տուա օլունմադտա, վէ
պու վէսիլէ իլէ ճէմաաթըմըգ էֆ-
րատ վէ ֆամիլեալարը հաղըր պու-
լունակէլմէքտէ օլտըղլարը հալտէ,
1897 սէնէսինէ տէկին թամիր օլու-
նամանըպ, կէրէք մատուռուն վէ կէ-
րէք մէզարըգ տիվարընըն խարա-
պիկէթ հալի քէսպ իթմիշ օլմաքնա
մէպնի, ախիլէն, տէվլէթ վէ միլլէթ
հիւանի խըտէմաթը, ֆուգարա վէ
միւհթաճիլլէ մուալէնէթի, ումարը
խայրիտէ հասանէթի իլէ միւլթէհէր.
միլլէթիմիլէ էլրաֆ վէ միւլթէհիլա-
նընտան օլուպ, էլհալթիւհաղիհի Մը-
սըր Մէրիֆնէզարէթի վէքալէթին-
տէ պուլունան աթուֆ. Յակըբ բաշա
Արթին հաղըթլէրինին թէնսիպ, վէ
զէվճէի միւհթէլէմէլէրի ճիկին երա-
նիկ հանըմըն թէշլիլէ իլէ, զիյրտէ
մուհարըր իւլէսամի զէվաթը միւ-
թէպէրէ վէ ֆամիլեալար միւհթէրէ-
մէտէն վէ միւշարիլէյհիւ թարաֆ-
լարընտան ճէմ' վէ մալէլիֆթիլար
իւնանէ օլունան 161, վէ թաշ վէ ա-
ղաճ սաթըլընտան հասըլ օլան 30,
քի ճէման 211 մըսըլ իրաար, վէ
պուլունան պաշա հիւրմ. Պօղոս վրդ-
Սապապէան թարափընտան, էվլէլ-
ճէ իշթիրա օլունուպ, մէզարըղա իհ-
տա օլունան արաղի պէտէլի 20 իրա

(') Դահիրէ Էրմէնի-գաթօլիլէրիմիլլէ
գապիլթանը տէրունինտէ, 67 սէնէտէն
պէրու մատուլարը օլուպ, իւզումընա
կէօրէ տէրունինտէ իճրաի իպաաթի ի-
սիլտիլի հալտէ, պիլիմ, նէֆսի Տէրիսա-
տէթտէ, Էրմէնի-գաթօլիլէրիմիլլէ էն
քէօրէթիլ պուլունապարը Պէյօղլու,
Բանկալի վէ ճիվար սէքէնէսինէ մախ-
տու օլան 7իշիլ գապիլթանընտա էլան
պու կիւնէ տէկին պիւ մատուլարը պու-
լունմամար' մուհթիլէ Էսէֆ վէ իսթիրապ
տիվալտէն տէկիլ մի տիւր...

Մենևուա. - Սախալէթ վէ հա-
մլեյեթէ կէսրլէրի՝ պու հիսսիեաթլա
մէշլուփ օլանլարըն տէրէհէի ինսա-
նիկեթիկէ, մէտէնիկէթ ինէ, հաթթա

«Զարրոյ թէքիֆ ի թարկի սուրճ դոն-
ֆէրանսընըն նէթիճէսի հաղղընտաւ ւէք զի-
հատէ նիքալին (օթթիմիսթ) օլաւանեղզ, Պի-
ղիմ դանըմըղճա, Ելլօթաթի պէրկիկի թալ-
եիզ իտէն պիթ չօդ դաղղընտաւն իալի օ-
լաւն Ինկիլլիթիբա, քէնտի հուզուզընա տօ-
զանուլմամաւն միւստատա իրթմէքէլէ պէ-
րապէր, քէնտի հաղղընտաւն նամալաքարաւ-
նէ պէն ապիլանէ մուամէլէ իսէնյըրէ գար-

Ա.ԶԳ.Ա.ՅԻՆ

Ճումաստ իրենցի կհանիս 4-Բաթմիլից է-
ֆենտի 5ազրեթէրի մասնայնի Հիւմաստեան
պիլ ալլմէ, պաշ քասթիպ թահսին պէջ
էֆ. 5-Բաթմիլիցէ կէտրիւնը շէր տիրո
է. 4-Բաթմիլից էֆ. 5ազրեթէրի տիւն տառի
Բում բաթմիլիւսանէսնէ աղմէլէ, Բաթ-
միլից էֆ. 5ազրեթէրիտի զիւտրեթի իմմի
տիրո

— Էջիսասը մուգիրրէ ալէյի՜նտէ Բօմաստ
Թէշքիլ օլունան դօնֆէրանս իքմալը վա-
զիֆէ իտմէհէրէք, դայրը մուալէէն պիլ

	184
Աթիւրան աղած վէ թաշ	
պէտէլինտէն օլան հասարակթ	50
ձէման Մըսըր լիւրասը	234
Մէմնուս, — Աթապէթ վէ հա-	
միլիէթէմ հասրէթի՛ պու հիսսիեաթլա	
մէհլուֆ օլանլարըն աւրէհճէի ինսա-	
շիխէթիիւէ, մէաշնիխէթիինէ, հաթթա	

